

ምዕላደ - ቃላት

		1st	2nd	3rd	4th	5th	6th	7th	
vowels		ā	u	i	a	e	ə	o	
consonants	l	ሰ	ሱ	ሲ	ሰ	ሱ	ሰ	ሱ	
	k ^w	ከ ^w		ከ ^w	ከ ^w	ከ ^w	ከ ^w	ከ ^w	

The 6th order vowel is not available either in Ethiopia Jiret, or in most other fonts. The glossary instead represents the 6th order vowel using 'è'.

Pronunciation

- ቃል : HTML (ኤች/ቲ/ኤም/ኤል)
 - የንግግር ክፍል : ሰም
 - ትርጉም : *Hypertext Markup Language*
- ቃል : SVG (ኤስ/ቪ/ጂ)
 - የንግግር ክፍል : ሰም
 - ትርጉም : *Scalable Vector Graphics*
- ቃል : W3C
 - የንግግር ክፍል : ሰም
 - ትርጉም : *የዓለም አቀፍ ዌብ ኮንሰርሽንም (World Wide Web Consortium)*
- ቃል : XML (ኤክስ/ኤም/ኤል)
 - የንግግር ክፍል : ሰም
 - ትርጉም : *Extensible Markup Language*
- ቃል : ልክ
 - የንግግር ክፍል : ሰም
 - ግሥ : ለካ
 - ትርጉም : *measurement*
- ቃል : መስመር
 - የንግግር ክፍል : ሰም
 - ግሥ : መስመር
 - ትርጉም : *line*

በሁለት ነጥቦች መካከል በቀጥታና በተናጠል የሚሠረዘው። መስመር ሁልጊዜ ሁለት ጫፎች አሉት። ጫፎቹ መገጣጠም የለባቸውም። በመሆኑም መስመር የሚያካብበው ሥፍራ የለውም።

መነሻ ነጥብ (starting point) ፦ የመሥመሩ መነሻ ሥፍራ።

መድረሻ ነጥብ (end point) ፦ የመሥመሩ መጨረሻ ወይም ማለቂያ ሥፍራ።

ቃል: **ምኑዝን (አራት ማእዘን)**
የንግግር ክፍል: **ሰም**
ትርጉም: **rectangle**

ባራት ቀጥተኛ-ማእዘኖች የተገጣጠሙ አራት ጠርዞች ያሉት ቅርጽ። በጎንና በቁም ሁለት ሁለት ትይዩ ጠርዞች አሉት፤ ወርድና ክፍታ ይባላሉ።

ወርድ (width) ፦ የምኑዝን የጎን ስፋት።

ክፍታ (ቁመት) (height) ፦ የምኑዝን በቁም ያለው ርዝመት።

ቀጥተኛ ማእዘን (right angle) ፦ እርስ በርስ በሚተላለፉ ሁለት ቀጥተኛ መስመሮች መካከል ያለው ማእዘን። ልኩ ሁልጊዜ 90 ድግሪ ነው። የ«ማእዘን»ን ፍቺ ተመልከት።

ጥገ [ጠጋ] (corner) ፦ ሁለት መስመሮች የሚጋጠሙበት ሥፍራ።

ቃል: **ሦስት ማእዘን (ትሪያንግል)**
የንግግር ክፍል: **ሰም**
ትርጉም: **triangle**

በሦስት ማእዘኖች የተገጣጠሙ ሦስት ጠርዞች ያሉት ቅርጽ። ሦስቱ ጠርዞች የመሠረት-ጎን ፣ የክፍታ-ጎን ፣ እና የሰያፍ-ጎን ይባላሉ።

የመሠረት-ጎን (base side) ፦ የትሪያንግሉ የጋድም ጠርዝ። ሌሎች ሁለት ጎኖች የሚቆሙበት።

የክፍታ ጎን (height side) ፦ የትሪያንግሉን ክፍታ የሚፈጥረው ጠርዝ።

የሰያፍ ጎን (hypathenese) ፦ በክፍታ-ጎንና በመሠረት-ጎን መካከል ያለው መስመር።

ማእዘን (angle) ፦ ካንድ ነጥብ በተነሱ ሁለት መስመሮች መካከል የሚፈጠረው ቅርጽ ፣ ክፍትነት። ሀሉቱ መስመሮች የተገጣጠሙበት ነጥብ ሸርቴክስ (vertex) ይባላል። መኖሩ የግድ ነው። የሸርቴክስ ተቃራኒ በሁለቱ መስመሮች መካከል ያለውን ክፍትነትና ዓይነቱን ይወስናል።

ቃል: **ርቀት**
የንግግር ክፍል: **ሰም**
ግሥ: **ራቀ**
ትርጉም: **distance**

በሁለት ነጥቦች መካከል ያለው የቦታ መጠን። በሁለት ነጥቦች መካከል ያለው የቦታ ልዩነት። አባባሉን ለማጥበቅ ያህል ፣ የርቀቱ አለካክ በቀጥተኛ መስመር ወይም በጠምዝማዛ ጎዳና ላይ የተመሠረተ ሊሆን ይችላል።

ቃል: **ቅርጽ**
የንግግር ክፍል: **ሰም**

<p>ግሥ : ቀረጸ</p> <p>ትርጉም : <i>shape</i></p> <p>አካላዊ መልክ፡- ወርዳ ፣ ጎኑ ፣ ቁመቱ። ከሥዕል አንጻር ጆሜትሪክ (geometric) ቅርጾችን ይጠቀሳል። ለምሳሌ መስመር ፣ ክብ ፣ ምኑዝን ፣ ኢልፕሲስ ሌሎች።</p>
<p>ቃል : ቍጥር</p> <p>የንግግር ክፍል : ሰም</p> <p>ግሥ : ቁጠረ</p> <p>ትርጉም : <i>number</i></p> <p>ከ0 እስከ 9 ያለው፤ ተደማሪ ፣ ተቀናሽ ፣ ተባባሪ ፣ ተከፋይ ፣ እና ባጠቃላይ የሚሰላ። ያንድ ነገር ብዛት ፣ መጠን ፣ ወይም ልክ መግለጫ። ማሳሰቢያ ብዙ የቍጥር ሥርዓቶች አሉ። በዓለም አቀፍ ተቀባይነት ኖረት አሁን የምንጠቀመው የቍጥር ሥርዓት የሂንዱ ሆኖ 10 ሆሂያትን ብቻ ይጠቀማል። የኢትዮጵያ ፊደል የቍጥር ሥርዓት 20 ሆሂያት አሉት።</p>
<p>ቃል : ትዕይንት - ሥዕል</p> <p>የንግግር ክፍል : ሰም</p> <p>ትርጉም : <i>animation</i></p> <p>ከሚከተሉትን ተግባራት ፣ በያንስ አንዱን የሚፈጽም ንባብ ፣ ሥዕል ፣ ወይም ምስል። ተግባራቱ፡- (1) ልዩ ልዩ እንቅስቃሴ (2) ልዩ ልዩ ሕብረ-ቀለም (3) ትራንስፎርሜሽን፡- ሽክርክር ፣ ዕድገት ፣ ጥምዘና የመሳሰለው።</p>
<p>ቃል : ነጥብ</p> <p>የንግግር ክፍል : ሰም</p> <p>ግሥ : ነጠብ</p> <p>ትርጉም : <i>point</i></p> <p>በማቴማቲክስ ዕንሰ-ሐሳብ ደረጃ ፣ ነጥብ አካል የለውም። ነገር ግን በክርትዮን ወይም ተመሳሳይ ሥርዓት ፣ ነጥብ ስንል የማንኛውም ግራፍ ትንሹ ክፍል ለማለት ነው። አንድ መስመር በተከታታይ ነጥቦች ይገነባል እንዲሉ።</p>
<p>ቃል : ንባብ</p> <p>የንግግር ክፍል : ሰም</p> <p>ግሥ : ነበበ</p> <p>ትርጉም : <i>text</i></p> <p>ነፃ አንድ ወይም ካንድ በላይ ቃላትን የያዘ የወረቀት ፣ የቃል ወይም ኤለክትሮኒካዊ ጽሑፍ።</p>
<p>ቃል : አሉታዊ</p> <p>የንግግር ክፍል : ቅጽል</p> <p>ግሥ : አሉ</p> <p>ትርጉም : <i>negative</i></p> <p>ከ0 (ዜሮ) በታች። የአውንታዊ ተቃራኒ። ላንድ ነገር ተቃራኒ አመለካከት ፣ ዝንባሌ ፣ ወይም አባባል። የሰሜን ዋልታ አሉታዊ ሲሆን የደቡብ ግን አውንታዊ ነው።</p>
<p>ቃል : አሉታዊ አጎዝ (አሉታዊ ቍጥር)</p> <p>የንግግር ክፍል : ሰም</p> <p>ትርጉም : <i>negative number</i></p> <p>ከ0 (ዜሮ) በታች የሆነ ቍጥር። ለምሳሌ -1, -2, -3 እና የመሳሰለው።</p>
<p>ቃል : አጎዝ</p> <p>የንግግር ክፍል : ሰም</p> <p>ትርጉም : <i>number</i></p> <p>ቃሉ የግእዝ ነው። የ«ቍጥር»ን ፍቺ ተመልከት።</p>

ቃል: **አውንታዊ**
የንግግር ክፍል: **ቅጽል**
ግሥ: **አዎን**
ትርጉም: **positive**

ከ0 (ዜሮ) በላይ። የአሉታዊ ተቃራኒ። ላንድ ነገር ተሰማሚ ወይም ተግባሥ አመለካከት ፣ ዝንባሌ ፣ ወይም አባባል። የደቡብ ዋልታ አውንታዊ ሲሆን የሰሜን ዋልታ ግን አሉታዊ ነው።

ቃል: **አውንታዊ አጎዝ (አውንታዊ ቍጥር)**
የንግግር ክፍል: **ሰም**
ትርጉም: **positive number**

ከ0 (ዜሮ) በላይ የሆነ ቍጥር። ለምሳሌ 1, 2, 3 እና የመሳሰለው።

ቃል: **ኢልፕሲስ**
የንግግር ክፍል: **ሰም**
ትርጉም: **ellipse**

የx-አክሲስና የy-አክሲስ ርቀቱ በፍጹም አንድ ዓይነት ያልሆነ ኩብ። ኢልፕሲስ የኩብ ዘር ነው።

አብይ አክሲስ I (major axis) ፦ ከx-አክሲስ ወይም ከy-አክሲስ ርቀት ትልቅ የሆነው።

ንኡስ አክሲስ I (minor axis) ፦ ከx-አክሲስ ወይም ከy-አክሲስ ርቀት ትንሽ የሆነው።

የኢልፕሲስ እምብርት I (center of ellipse) ፦ የኢልፕሲስ መኻከን ነጥብ።

ቃል: **ኢንትጀር አጎዝ (ኢንትጀር ቍጥር)**
የንግግር ክፍል: **ሰም**
ትርጉም: **integer number**

አውንታዊ ወይም አሉታዊ ድፍን ቍጥር ፤ ዴሰማል የሌለው። ለምሳሌ -3, -2, -1, 1, 2, 3 እና የመሳሰለው።

ቃል: **አውን አጎዝ (አውን ቍጥር)**
የንግግር ክፍል: **ሰም**
ትርጉም: **real number**

ዴሰማል ያለው አውንታዊ ወይም አሉታዊ ቍጥር። ለምሳሌ 2.17, 3.14 እና የመሳሰለው።

ቃል: **ኩብ**
የንግግር ክፍል: **ሰም**
ግሥ: **ከበበ**
ትርጉም: **circle**

ዙሪያ ያለው ቅርጽ። ከመኻከሉ (ከእምብርቱ) እስከ ጠርዙ በሁሉም አቅጣጫ ያለው ርቀት አንድ ልክ የሆነ።

ዙሪያ I [ዞረ] (circumference) ፦ የኩብ ጠርዝ።

ሬድየስ I (radius) ፦ ከኩብ እምብርት እስከ ጠርዙ በማንኛውም አቅጣጫ ያለው ርቀት።

አካባቢ I (area) ፦ በኩብ ዙሪያ የተሸፈነው ወይም የታጠረው ሥፍራ።

የኩብ እምብርት I (center of a circle) ፦ የኩብ መኻከል። መስመሮች ከጠርዝ ተነስተው ሁሉም በኩል ርቀት የሚያርፉበት ነጥብ።

ቃል: የሚዚላ ድርጅት
የንግግር ክፍል: ስም
ትርጉም: *Mozilla Organization*

ቃል: የቅንብር ሥርዓት (ካርትዥን ቅንብር ሥርዓት)
የንግግር ክፍል: ስም
ትርጉም: *coordinate system*

ባለሁለት ድምጽን የቅንብር ሥርዓት የሚከተሉት ክፍሎችና ባሕሪያት አሉት።

አክሰስ I (axis) ፦ በልክ የተፈረጁ ፣ አራት-ቀዋተኛ-ማእዘን ሠርተው ፣ እርስ በርስ የተዛመዱ ዐምዳዊና አግድማዊ መስመሮች። አግድማዊ መስመር x -አክሰስ ሲባል ዐምዳዊው መስመር ደግሞ y -አክሰስ። አክሰሶች የሚተላለፉበት በልክ ረገድ እንደ ዚሮ ይቆጠራል።

መነሻ I [ተነሳ] (origin) ፦ ሁለቱ አክሰሶች የሚቋርጡበት ነጥብ። ያውንታዊና ያሉታዊ ቁጠራ ከዛ ይጀምራል።

አውንታዊ x I (positive x) ፦ በ x -አክሰስ ከእምብርቱ ወደ ቀኝ የሚጓዘው ቍጥር

አሉታዊ x I (negative x) ፦ በ x -አክሰስ ከእምብርቱ ወደ ግራ የሚጓዘው ቍጥር

አውንታዊ y I (positive y) ፦ በ y -አክሰስ ከእምብርቱ ወደ ላይ የሚጓዘው ቍጥር

አሉታዊ y I (negative y) ፦ በ y -አክሰስ ከእምብርቱ ወደ ታች የሚጓዘው ቍጥር

ነጥብ I (point y) ፦ በሁለት አክሰሶች ሥር ሁለት ሀሳባዊ መስመሮች የሚገጣጠሙበት ወይም የሚያርፉበት። ለተጨማሪ የነጥብን ፍቺ ተመልከት።

x-ፈርጅ I (x component) ፦ በ x -አክሰስ የተመረጠ ነጥብ ወይም ቁጥር \bar{x} ለምሳሌ ከ $(8, 64)$ ቍጥር 8 ፣ የ x -ፈርጅ ነው።

y-ፈርጅ I (y component) ፦ በ y -አክሰስ የተመረጠ ነጥብ ወይም ቁጥር \bar{y} ለምሳሌ ከ $(8, 64)$ ቍጥር 64 ፣ የ y -ፈርጅ ነው።

ቃል: ደንብ
የንግግር ክፍል: ስም
ግሥ: ደንብ
ትርጉም: *standard; specification; rules*

በጋራ ስምምነት ወይም ተቀባይነትን ያገኙ ሕግ ፣ አሠራር ፣ አጠቃቀም ፣ አቀራረብ ፣ አሠያዩም ፣ አገኛኛነት ፣ አለካክና የመሳሰሉው። እንደ ዩኒኮድ ያለው የፊደል ቦታ አመዳደብ ፣ እንደ ቲ.ሲ.ፒ/አይ.ፒ (TCP/IP) ያለው የኢንተርኔት መገናኛ መንገድ ድንብ ናቸው።

ቃል: ዴታ
የንግግር ክፍል: ስም
ትርጉም: *data*

በመሠረቱ ዴታ ሲባል ያልተበረዘ ፣ ያልተዘነቀ ፣ ወይም ያልተቀየጠ ብጥር እውን ድርጊት ፣ ክንዋኔ ፣ ፍጻሜ ፣ ሁኔታና የመሳሰሉት ነው። የሰው ስም ፣ ትውልድ ቦታ ፣ ዕድሜ ወይም ሥራ ዴታ ነው። በSVG ረገድ ግን የ<path> ቃል የሚፈጥረው እያንዳንዱ ቅርጽ የሚያልፍበት ዱካ ወይም ጎዳና ለማለት ነው።

ቃል: ጠርዝ

የንግግር ክፍል :

ሰም

ግሥ :

ጠረዘ

ትርጉም :

edge

የወረቀት ዳር ዳሩ ፤ የመጽሐፍ መግለጫው ፤ የጠሬጴዛ ዙሪያው ፤ ወይም የሥዕል ዳር ዳሩ።

ቃል :

ፒክሰል

የንግግር ክፍል :

ሰም

ትርጉም :

pixel

ማንኛውም የኮምፕዩተር ሞኒተር ገጽ በጎንጎና ባምድ (በዐምድ) የተደረገው ጥቃቅን ነጥቦች አሉት። በገጹ ላይ የሚታዩት ነገሮች በሙሉ የሚሳሉት እነዚህን ነጥቦች በልዩ ልዩ ቀለም በማብራትና በማጥፋት ነው። እያንዳንዱ ነጥብ «ፒክሰል» ተብሎ ይጠራል። የሞኒተሩ ርቅቅና አንድም የሚወሰነው በጎንጎና ባምድ (በዐምድ) ባሉት የፒክሰሎች ብዛት ነው። ቲቪም እንዲሁ ነው።

ቃል :

ፓዝ

የንግግር ክፍል :

ሰም

ትርጉም :

path

እያንዳንዱ የሥዕል ቅርጽ ያለፍ ዘንድ የተነደፈ ዱካ (ጎዳና)። ንድፋ ቀጥተኛ መስመር ፣ ኢልፕስ ፣ ጥምዝ ፣ ጥምጥም ፣ ወይም ከነዚህ የተወሰኑት ወይም ሁሉም ስብስብ ሊሆን ይችላል።

ቃል :

ፖሊላይን

የንግግር ክፍል :

ሰም

ትርጉም :

polyline

የራሳቸው የሆነ አቅጣጫ ያላቸው የተቀጣጠሉ መስመሮች። «ፖሊ» ማለት «ብዙ» ሲሆን ፣ በርግጥ «ላይን» ደግሞ «መስመር» ነው። በመሆኑም ፖሊላይን ሲሉ «ብዙ መስመር» ለማለት ነው። የፖሊላይን የመጀመሪያና የመጨረሻ ጫፎች መገጣጠም አይፈቀድላቸውም። ይህ የፖሊላይን ሕግ ነው።

ቃል :

ፖሊጎን

የንግግር ክፍል :

ሰም

ትርጉም :

polygon

ጫፎቹ የተገጣጠሙ ፖሊላይን።